

Заблодська І. В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач відділу проблем міжрегіонального співробітництва
Інституту економіко-правових досліджень НАН України (м. Київ), Україна;
e-mail: zablodin@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-1410-6194*

Тяжкороб І. В.

*доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Львівського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи», Україна;
e-mail: ira.tyazhkorob@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8260-5999*

Серебряк К. І.

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки та підприємництва
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля (м. Северодонецьк), Україна;
e-mail: belousova_2014@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-7025-2399*

СТРАТЕГІЧНИЙ АСПЕКТ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. Актуалізовано, що все більшої значимості набувають соціальні програми бізнесу, реалізація яких позитивно впливає на регіональний розвиток. Зазначено, що особливо важливими такі проєкти є для регіонів, які в силу територіальних і кліматичних особливостей не в змозі залучити інвесторів. Зазначено, що на регіональному рівні реалізація соціального інвестування є проблематичною у зв'язку із відсутністю єдиного уявлення про соціальні інвестиції та системного підходу до соціального інвестування як процесу. Констатовано, що поняття соціальних інвестицій є багатозначним і багатоплановим, його можна розглядати щодо системного, організаційно-управлінського, функціонального (цільового), процесного, ресурсного, формального і структурного підходів. Акцентовано, що процес реалізації соціальних інвестицій передбачає складні та непрямі механізми повернення коштів. Підкреслено, що ефективність використання соціальних інвестицій обумовлена інформаційними, кількісними та якісними характеристиками. Зазначено, що напрямами прискорення процесу реалізації інвестицій у соціальну сферу є вдосконалення нормативно-правових методів регулювання соціально-орієнтованої інвестиційної діяльності. Визначено, що активізації процесу соціального інвестування як стратегії, націленої на підвищення капіталізації українських компаній та збільшення їхньої участі в розв'язанні соціальних проблем регіону, сприятиме формування нового змістовного підходу, що передбачатиме виділення функції реалізації соціальних програм за межі корпоративного контуру на основі партнерства громадянського суспільства, бізнесу та влади. Запропоновано використання міжнародного досвіду щодо застосування таких інвестиційних інструментів, як проведення конкурсів соціальних проєктів, реалізація волонтерських програм, розвиток соціального підприємництва, імпакт-інвестування.

Ключові слова: соціальна відповідальність, соціальні інвестиції, соціально-орієнтована стратегія, регіон, розвиток.

Формул: 0; рис.: 6; табл.: 0; бібл.: 11.

Zablodska I. V.

*Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Interregional Cooperation
of the Institute of Economic and Legal Research of NAS of Ukraine, Ukraine;
e-mail: zablodin@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-1410-6194*

Tiazhkorob I. V.

*Doctor of Economics, Associate Professor,
Associated Professor of the Department of Finances, Banking and Insurance
of the Lviv Educational-Scientific Institute of SHEI «Banking University», Ukraine;
e-mail: ira.tyazhkorob@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8260-5999*

Sieriebriak K. I.

*Doctor of Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Enterprise Economy Department
East Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl, Ukraine;
e-mail: belousova_2014@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-7025-2399*

STRATEGIC ASPECT OF SOCIAL INVESTMENT IN THE CONTEXT OF REGIONAL DEVELOPMENT

Abstract. Social programs of business, whose implementation has a positive effect on regional development, are becoming increasingly important. Such projects are especially important for regions that, due to their territorial and climatic features, are not able to attract investors. At the regional level, the implementation of social investment is problematic due to the lack of a unified understanding of social investment and a systematic approach to social investment as a process. The concept of social investment is multi-valued and multifaceted. Social investments can be considered from the point of view of system, organizational, managerial, functional (target), process, resource, formal and structural approaches. The process of implementing social investments provides for complex and indirect mechanisms for the return of funds. The efficiency of the use of social investments is due to their information, quantitative and qualitative characteristics. The directions of speeding up the process of implementing investments in the social sphere are the improvement of legal methods for regulating socially-oriented investment activities. In addition, it is necessary to optimize organizational and legal methods in terms of assessing the social efficiency of investment projects. To activate the social investment process as a strategy aimed at increasing the capitalization of Ukrainian companies and expanding their participation in solving social problems in the region, it is necessary to form a new meaningful approach that will include the implementation of social programs outside the corporate structure and which will be based on a partnership of civil society and business and power. The use of international experience in the use of investment tools such as holding social project competitions, implementation of volunteer programs, development of social entrepreneurship, impact investing has been proposed.

Keywords: social responsibility, social investments, social strategy, region, development.

Formulas: 0; fig.: 6; tabl.: 0; bibl.: 11.

JEL Classification M14, R58

Заблодская И.В.,

*доктор экономических наук, профессор,
заведующая отделом проблем межрегионального сотрудничества
Института экономико-правовых исследований НАН Украины (г. Киев), Украина;
e-mail: zablodin@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-1410-6194*

Тяжкороб И. В.

*доктор экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования
Львовского образовательно-научного института
ГБУЗ «Университет банковского дела», Украина;
e-mail: ira.tyazhkorob@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8260-5999*

Серебряк К. И.

*доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры экономики и предпринимательства Восточнукраинского
национального университета
имени Владимира Даля (м. Северодонецк), Украина;
e-mail: belousova_2014@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-7025-2399*

СТРАТЕГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ СОЦИАЛЬНОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ В КОНТЕКСТЕ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация. Определено, что активизации процесса социального инвестирования как стратегии, нацеленной на повышение капитализации украинских компаний и увеличения их участия в решении социальных проблем региона, будет способствовать формирование нового содержательного подхода, предусматривающего выделение функции реализации социальных программ за пределы корпоративного контура на основе партнерства гражданского общества, бизнеса и власти. Предложено использование международного опыта по применению таких инвестиционных инструментов, как проведение конкурсов социальных проектов, реализация волонтерских программ, развитие социального предпринимательства, импакт-инвестирование.

Ключевые слова: социальная ответственность, социальные инвестиции, социально-ориентированная стратегия, регион, развитие.

Формул: 0; рис.: 6; табл.: 0; библи.: 11.

Вступ. Останніми роками, коли держава не в змозі забезпечити прийнятний рівень соціальної захищеності людей, особливо актуальним стає питання про соціальну відповідальність бізнесу. Численні дискусії з цього приводу спрямовані на вироблення відповідних рекомендацій, дорожньої карти, яка б дозволила забезпечити найбільш ефективно втілення в життя ідеї про те, що не тільки на державу, а й на бізнес покладено зобов'язання поважати, дотримуватися і забезпечувати права людини. Сьогодні визнаним є той факт, що змінюється сама концепція прав людини і традиційні для неї підходи. У сучасному суспільстві саме людський капітал становить основу багатства та визначає конкурентоспроможність економічних систем, стає ключовим ресурсом їхнього розвитку.

Здатність економіки створювати і ефективно використовувати людські ресурси дедалі більше визначає економічну силу нації, її добробут. Так, за усередненими даними Світового банку і Програми розвитку ООН, нині на планеті фізичний капітал (накопичені матеріальні блага) становить лише 16% загального надбання, природні багатства — 20%, а людський капітал або накопичені інвестиції в людину — 64%. При цьому у найрозвиненіших країнах частка людського капіталу сягає близько 80%. На відміну людський капітал у структурі національного багатства України становить приблизно 45% з негативною динамікою [1]. Тобто Україна в цьому сенсі суттєво відстає від розвинутих західних держав, хоча відповідно до Угоди про Асоціацію з ЄС взяла на себе зобов'язання поступово наближувати своє законодавство до права, стандартів та практики Євросоюзу, зокрема, в частині імплементації Керівних принципів ООН в сфері бізнесу та прав людини.

Одним із сучасних інструментів забезпечення прав людини у бізнесі є соціальне інвестування. Все більшої значимості набувають соціальні програми бізнесу, реалізація яких, окрім економічного ефекту / ефективності, позитивно впливатиме на не тільки на працівників, а й на регіональну спільноту. Особливо актуальними такі проекти є для регіонів, зацікавлених у соціальному аспекті розвитку виробництва, оскільки в силу територіальних та кліматичних особливостей вони не в змозі залучити інвесторів, що переслідують, переважно, фінансові вигоди.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Поняття соціального інвестування та соціальних інвестицій є багатозначним та багатоплановим. Здебільшого у вітчизняній науковій літературі соціальні інвестиції розглядають у двох аспектах: у контексті корпоративної соціальної відповідальності та як інвестиції в людський капітал, що сприяють підвищенню професійної кваліфікації, збільшенню продуктивних здібностей людини і таким чином продуктивності праці [2, с. 151].

Дослідження господарської практики соціального інвестування свідчать, що лише невелика кількість компаній розуміє під соціальними інвестиціями кошти, які вкладаються в розвиток територій у вигляді фінансування об'єктів соціальної сфери та соціальних проектів, адресованих різним групам місцевої громади [3; 4].

Водночас у зарубіжній літературі найбільш поширеним терміном є «соціально відповідальне інвестування», що пояснюється спільністю потреб бізнесу та громади в процесі реалізації соціальних інвестицій. Зокрема, соціальні інвестиції знижують можливі ризики від бізнес-діяльності [5].

Не зменшуючи значимості існуючих напрацювань, слід зазначити, що на регіональному рівні реалізація соціального інвестування є проблематичною у зв'язку із відсутністю єдиного уявлення про соціальні інвестиції та системного підходу до соціального інвестування як процесу.

Таким чином, метою статті є з'ясування сутнісного розуміння соціального інвестування та обґрунтування його доцільності як фінансового інструменту регіонального розвитку.

Для досягнення поставленої мети в роботі використано такі методи дослідження, як узагальнення, порівняння, історичний, логічний, системного синтезу, монографічного та кореляційного та аналізу.

Результати дослідження. Монографічний аналіз тлумачення поняття «соціальні інвестиції» дозволяє виділити декілька підходів до його сутнісного розуміння (рис. 1). При цьому в якості важливої та загальної для всіх підходів характеристики соціальних інвестицій відмічається їх добровільний характер.

Підходи до сутнісного розуміння поняття соціальних інвестицій	Системний	мають своїх суб'єктів, об'єкти, реалізуються шляхом тісної взаємодії із зовнішнім середовищем
	Організаційно-управлінський	- інструмент (спосіб, найбільш передова форма, механізм) реалізації корпоративної соціальної відповідальності; - механізм розкриття потенціалу суспільства
	Функціональний (цільовий)	спрямовуються (вкладаються) за рішенням керівництва на реалізацію соціально відповідальної поведінки компанії (соціальних програм, проектів, в об'єкти соціальної сфери, ін.)
	Процесний	- динамічний процес реалізації відносин між компанією та соціальним середовищем; - усвідомлені дії компанії, спрямовані на поліпшення якості життя місцевого населення і на приріст соціального капіталу
	Ресурсний	являють собою сукупність активів або ресурсів (матеріальних, нематеріальних, технологічних, управлінських, ін.) та фінансових коштів
	Формальний	- частина стратегії розвитку компанії; - обґрунтована та раціонально організована стратегія побудови соціально відповідальної поведінки компанії; - стратегія підвищення капіталізації компанії
	Структурний	частина загального обсягу інвестицій держави, регіону, територіальної громади, суб'єкта господарювання, домогосподарств, що має соціальну спрямованість
	Результативний	обов'язково передбачають отримання економічного або неекономічного (соціального, екологічного, інноваційного, енергетичного та ін. ефекту) як для суспільства у цілому, так і суб'єкта господарювання, зокрема

Рис. 1. Підходи до сутнісного розуміння поняття соціальних інвестицій
Примітка. Складено за [1; 2; 5—8].

Соціальні інвестиції передбачають стратегічну, цілеспрямовану, довгострокову політику компаній у громадах, де вони мають своє представництво, що приносить взаємні

вигоди всім учасникам процесу. Тобто основною властивістю соціальних інвестицій є їх суспільна, а не приватна чи корпоративна природа, вони є суспільним благом. Реалізація соціальних інвестицій потребує взаємодії двох сторін: інвестора та реципієнта (отримувача блага). При цьому мотивація вкладника носить не раціональний, а емоційно-етичний характер. На відміну від інвестицій у виробництво або маркетинг, дієвість яких відразу відбивається на ефективності бізнес-процесів, соціальні інвестиції мають більш складні та непрямі механізми повернення коштів, які передбачають вплив на процеси виробництва товарів та послуг, їх реалізацію та залучення додаткового капіталу. Крім того, соціальні інвестиції є достатньо специфічним способом вкладення коштів і не завжди їх кінцевою метою є досягнення позитивного фінансового результату (рис. 2).

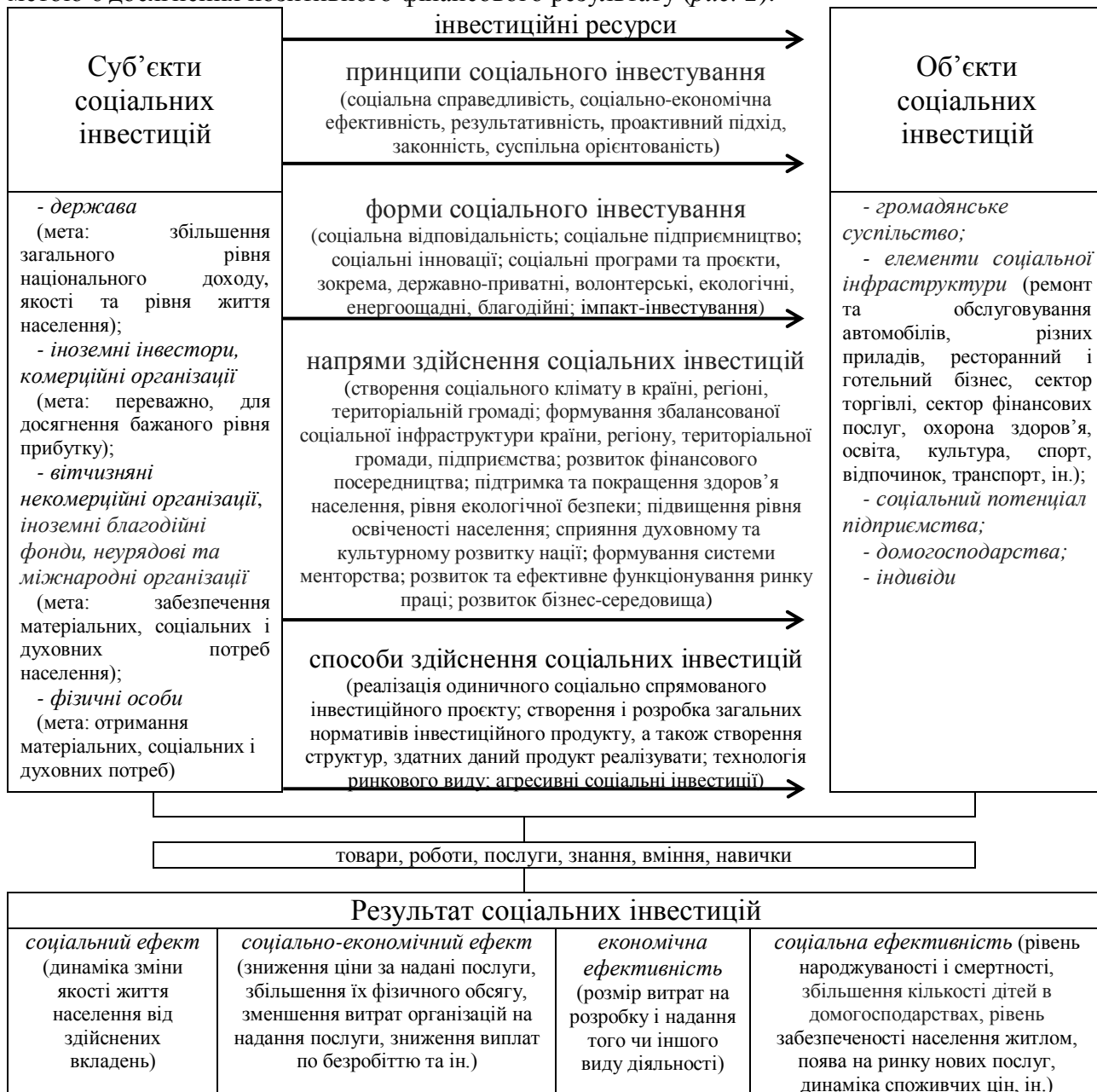

Рис. 2. Процес соціального інвестування

Примітка. Складено за [1; 2; 5— 8] і авторськими міркуваннями.

Слід зазначити, що особливістю процесу соціального інвестування є наявність взаємопов'язаних інформаційних, кількісних та якісних характеристик. Зокрема, інформаційна характеристика визначається сприятливістю інвестиційного клімату (рівнем розвитку інвестиційного потенціалу, інвестиційним ризиком), параметрами здійснюваної і запланованої макро- та мікроекономічної політики; якісні характеристики залежать від стану

соціального розвитку суспільства та рівня розвитку соціальної інфраструктури; кількісні характеристики обумовлені бюджетними та фінансовими обмеженнями суб'єктів господарювання, домогосподарств.

Аналіз ступеня поширеності концепції корпоративної соціальної відповідальності в Україні у 2005—2018 рр. свідчить про те, що, не дивлячись на сприйняття вітчизняним бізнесом західних стандартів ринкової поведінки, соціальне інвестування не отримало інтенсивного розвитку, воно ще знаходиться на стадії свого становлення. Так, у 2018 році розуміння необхідності участі у регіональному розвитку шляхом здійснення інвестицій мала лише одна третина компаній (34%), що незначно більше у порівнянні із минулими роками (у 2010 році — 30,5%, у 2005 році — 32,3%) [3; 4]. При цьому компанії Сходу України найчастіше, ніж компанії інших регіонів, поняття «корпоративна соціальна відповідальність» розглядають як інвестиції у розвиток регіону — 40%. Крім того, соціальна відповідальність бізнесу означає інвестиції в розвиток регіону для 50% державних та для третини (32%) приватних компаній [4], тобто все ще існує переконання, що програми або заходи із соціальної відповідальності — це функція держави, а не бізнесу.

Фактична кількість українських компаній, які здійснювали соціальні інвестиції у розвиток регіону присутності у 2018 році становила 22%, що більше значення 2010 року на 5,6%. Водночас кожна п'ята компанія не допомагає розвитку регіону присутності, така ж частина планує це робити в майбутньому. Більшість опитаних українських компаній (70%) здійснювали соціальні інвестиції протягом 2015—2018 рр. При цьому розмір соціальних інвестицій збільшився лише у 27% компаній [4]. Найпоширенішими напрямками допомоги регіону присутності і громаді є виділення коштів на благодійність та допомога у благоустрою території (рис. 3).

Рис. 3. Напрями соціальних інвестицій у розвиток регіонів України у 2005—2018 рр.

Примітка. Побудовано за [3; 4].

Проаналізувати результативність та змістовність програм соціальних інвестицій компаній дозволяє оприлюднення ними нефінансової звітності. У цьому зв'язку слід зазначити, що практика формування подібних звітів вітчизняними бізнес-структурами іще не набула свого системного характеру. Так, підготовка нефінансових звітів за стандартами Global Reporting Initiative (GRI — неурядова організація, створена у 1997 році в США) є прерогативою великих національних компаній та представництв міжнародних корпорацій. Зокрема, добровільно запровадили звітність за GRI такі українські компанії, як СКМ, ДТЕК, «Метінвест», «Надра Банк», «Оболонь». Великі підприємства державної форми власності звіти з використанням стандартів GRI почали впроваджувати лише у 2016 році [9].

На прикладі результатів аналізу інтегрованих звітів фінансових та нефінансових показників діяльності енергетичного холдингу ДТЕК у 2007—2017 рр. можна зробити висновок, що на вітчизняних підприємствах обсяги соціальних інвестицій поступово збільшуються, хоча дещо нерівномірними темпами (рис. 4). Однією з причин тому є відсутність планового характеру реалізації соціальних інвестицій та несприйняття їх як важливої складової бізнес-стратегії підприємства.

Рис. 4. Динаміка інвестицій у проекти сталого розвитку та консолідованого виrotу енергетичного холдингу ДТЕК у 2007—2017 рр.

Примітка. Побудовано за [10].

Щодо структури соціальних інвестицій холдингу (див. рис. 4), то вона є теж показовою для більшості вітчизняних промислових підприємств. Так, найбільшу питому вагу займають інвестиції в охорону довкілля (від 41% до 57%) та інвестиції в охорону праці та промислову безпеку (від 20% до 41%), а найменшу — інвестиції у навчання працівників (від 1% до 6%) та інвестиції у соціальне партнерство (від 1% до 8%). При цьому останніми роками намітилась тенденція до збільшення питомої ваги інвестицій у соціальне партнерство. Зокрема, у 2010—2018 рр. збільшилась кількість підприємств, які підтримують освітні ініціативи (+6%), розвивають інфраструктуру, будують дороги (+8%), що свідчить про усвідомлення українським бізнесом переваг від співпраці із регіональною спільнотою [4].

Кількісним підтвердженням фінансових вигод від соціального партнерства в регіоні присутності є результати кореляційного аналізу впливу зміни обсягу соціальних інвестицій на зміну обсягу консолідованого виrotу. Так, отримане значення коефіцієнта детермінації показало, що на 26,2% зміна виrotу обумовлена зміною загального обсягу соціальних інвестицій ($R^2 = 0,262$), тобто між цими показниками існує прямий помірний та поки що нестійкий зв'язок ($r = 0,512$). Оцінюючи вплив зміни кожного окремого напрямку соціальних інвестицій на виrot, слід зазначити, що зміна виrotу пов'язана зі зміною: інвестицій в охорону довкілля — на 62,1% ($R^2 = 0,621$); інвестицій в охорону праці та промислову безпеку — на 8,8% ($R^2 = 0,088$); інвестицій у навчання працівників — на 3,0% ($R^2 = 0,030$) та інвестицій у стратегічне партнерство — на 2,9% ($R^2 = 0,029$).

Відсутність стійкого кореляційного зв'язку між соціальними інвестиціями та фінансовими показниками діяльності суб'єктів господарювання обумовлена, переважно, зовнішніми обмеженнями, з яким стикається бізнес. Основним з них є неоднозначність та недосконалість правової бази, яка регулює інвестиційну діяльність на державному та

регіональному рівнях [4, с. 49]. Тому можливими напрямками прискорення процесу реалізації інвестицій в соціальну сферу є розробка законодавства, яке б визначало правові межі соціально-відповідальної поведінки суб'єктів господарювання, та удосконалення правових методів регулювання соціально-орієнтованої інвестиційної діяльності (рис. 5).

Рис. 5. Контент державного регулювання соціальних інвестицій

Примітка. Складено за [1; 4; 6; 8; 9] і авторськими міркуваннями.

У процесі соціального інвестування держава виступає провідним соціальним інвестором, який вибудовує свої відносини із різними суспільними групами. Тому державі належить пріоритетна роль в управлінні соціальними проєктами на основі урізноманітнення форм державно-приватного партнерства в рамках цільових програм. В цьому зв'язку потребують оптимізації організаційно-правові методи, що мають передбачати оцінку соціальної ефективності запланованих інвестиційних проєктів. Поміж інших критеріїв, всі інвестиційні проєкти мають бути регіонально та соціально-орієнтованими, а також передбачати оцінку прогностичних екологічних наслідків інвестицій.

Стимулом для впровадження ідей, принципів, технологій соціального партнерства в регіоні серед українських компаній та ініціативних груп є діяльність неурядових організацій, завданням яких є мобілізація ресурсів і спрямування їх на розвиток соціально-комунальної інфраструктури регіону. Такою організацією є Український фонд соціальних інвестицій, що працює у нашій країні з 2000 року на кошти міжнародних донорів. За період свого існування фонд реалізував на території України понад тисячу мікропроєктів на рівні місцевих громад за напрямками: сприяння реформуванню системи соціальних послуг, створення інноваційних моделей соціальних послуг для незахищених груп населення, допомога громадам у ремонті об'єктів соціальної і комунальної інфраструктури у сільській місцевості, активізація їхнього потенціалу і зусиль під час ухвалення спільних рішень. Зокрема, з метою розв'язання житлових проблем внутрішньо переміщених осіб, людей, постраждалих від воєнного

конфлікту на Сході країни, отримано від уряду Німеччини грант у 14 млн. євро, який використано для створення понад 70 додаткових груп у дитячих садочках м. Київ, більш, ніж 1000 місць для проживання, а також відновлено дитячі садочки, школи, заклади соціального захисту в Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій областях [1].

Попри свою ефективність щодо бюджетозаміщення у реалізації соціальної функції, спеціалізовані фонди є традиційною моделлю соціального інвестування, яка може і не принести компаніям істотних переваг для розвитку бізнесу. Тому для активізації цього процесу як стратегії, яка, з одного боку, націлена на підвищення капіталізації українських компаній, а з іншого — на збільшення їх участі у вирішенні соціальних проблем регіону, необхідним є формування нового змістовного підходу, що передбачатиме виділення функції реалізації соціальних програм за межі корпоративного контуру на основі партнерства громадянського суспільства, бізнесу та влади (рис. 6).

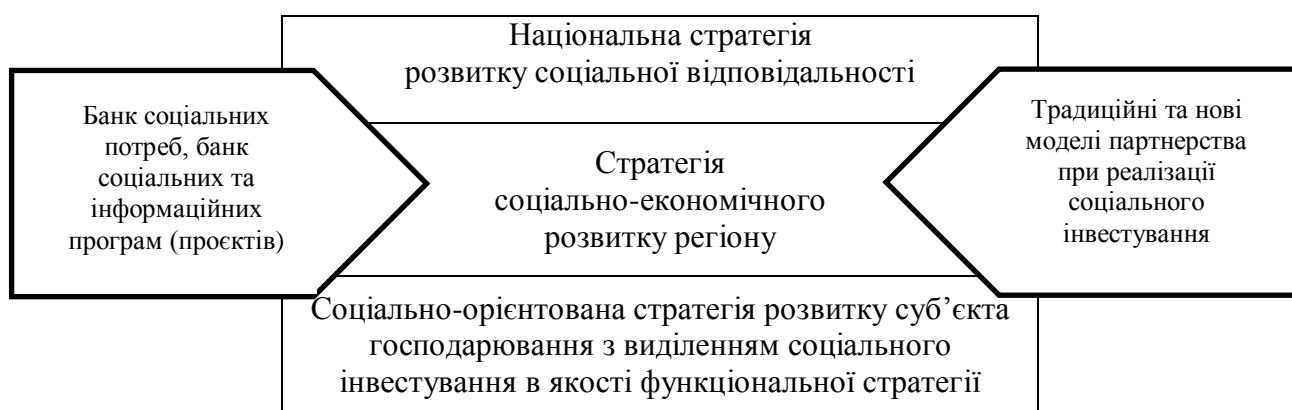

Рис. 6. Стратегічний аспект соціального інвестування

Примітка. Побудовано авторами.

Як свідчить міжнародний досвід, новими моделями партнерства при реалізації соціального інвестування є проведення конкурсів соціальних проектів, реалізація корпоративних волонтерських програм, розвиток соціального підприємництва, impact investing (перетворююче інвестування). Зокрема, у 2014—2017 рр. зростання обсягів світових інвестицій у проекти impact investing, становило 22 рази та досягло значення у 228 млрд. дол. На думку експертів у найближчі роки позитивна тенденція збережеться [11]. В Україні імпаکت-інвестування також набирає своїх обертів: за останні 4 роки приклади подібних інвестицій з'явилися у Києві, Львові, Одесі, Івано-Франківську та інших містах.

Висновки. Таким чином, у сучасній світовій практиці соціальне інвестування визначає механізми взаємодії органів влади і управління різного рівня, бізнес-структур, інститутів громадянського суспільства. Соціальні інвестиції є одним із важливих інструментів вкладення фінансових коштів, що має значний потенціал в нашій країні, вони є інноваційним інструментом вирішення стратегічного завдання щодо соціально-економічного розвитку України та її регіонів. При цьому соціальний ефект, отримуваний регіональною спільнотою, залежить від нормативного і стимулювального впливу державних органів влади до формування інституційних основ соціального інвестування.

Література

1. Кашенко В. Соціальні інвестиції — філософія нової державної політики [Електронний ресурс] / В. Кашенко // Урядовий кур'єр. — 2016. — 19 квітня. — Режим доступу : <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/socialni-investiciji-filosofiya-novoyi-derzhavnoyi>.
2. Людський розвиток в Україні: можливості та напрями соціальних інвестицій / за ред. Е. М. Лібанової. — Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Держкомстат України, 2006. — 356 с.
3. Соціальна відповідальність українського бізнесу. Результати опитування / під ред. І. Акімової. — Київ, 2005. — 53 с.
4. Розвиток КСВ в Україні: 2010—2018 / укладачі : А. Зінченко, М. Саприкіна. — Київ : Юстон, 2017. — 52 с.
5. Соціальні інвестиції у громаду [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ufb.org.ua/sector-blagodijnosti/blagodijnist-v-gromadi/instrumenti-blagodijnosti-u-gromadi/investuvannja-u-gromadu.htm>.

6. Бондаренко А. В. Соціальне інвестування як фактор забезпечення соціально-економічного розвитку держави / А. В. Бондаренко, Л. О. Омелянович // Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури. — 2009. — № 5 (79). — С. 201—203.
7. Шибаева Н. А. Методы оценки эффективности социальных инвестиций / Н. А. Шибаева // Проблемы управления. — 2008. — № 3. — С. 64—68.
8. Пархоменко Ю. М. Соціальне інвестування в системі забезпечення якості життя населення : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07 / Ю. М. Пархоменко. — Вінниця : Донецький національний університет, 2016. — 199 с.
9. Нефінансова звітність за стандартом GRI у світі та Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bakertilly.ua/news/id1129>.
10. Офіційний сайт енергетичного холдингу ДТЕК [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://dtek.com/investors_and_partners/reports/.
11. Імпакт-інвестування [Електронний ресурс] // Бізнес. — 2018. — 01 серпня. — Режим доступу : <https://business.ua/spetsproekty/item/4009-impaktinvestuvannia>.
Стаття рекомендована до друку 12.11.2019 © Заблодська І. В., Тяжкороб І. В., Серебряк К. І.

References

1. Kashchenko, V. (2016). Sotsialni investytsii — filosofiiia novoi derzhavnoi polityky [Social investment is the philosophy of a new state policy]. *ukurier.gov.ua*. Retrieved from <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/socialni-investiciyi-filosofiya-novoyi-derzhavnoyi/> [in Ukrainian].
2. *Liudskiy rozvytok v Ukraini: mozhyvosti ta napriamy sotsialnykh investytsii [Human development in Ukraine: opportunities and directions of social investment]*. (2006). E. M. Libanova (Eds.). Kyiv: Instytut demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen NAN Ukrainy, Derzhkomstat Ukrainy [in Ukrainian].
3. Akimova, I. (Ed.). (2005). *Sotsialna vidpovidalnist ukrainskoho biznesu. Rezultaty opytuvannia [Human development in Ukraine: opportunities and directions of social investment]*. Kyiv [in Ukrainian].
4. Zinchenko, A., & Saprykina, M. (2017). *Rozvytok KSV v Ukraini: 2010—2018 [CSR Development in Ukraine: 2010—2018]*. Kyiv: Yuston [in Ukrainian].
5. Sotsialni investytsii u hromadu [Social investment in the community]. (n. d.). *ufb.org.ua*. Retrieved from <http://ufb.org.ua/sector-blagodijnosti/blagodijnist-v-gromadi/instrumenti-blagodijnosti-u-gromadi/investuvannja-u-gromadu.htm> [in Ukrainian].
6. Bondarenko, A. V., & Omelianovych, L. O. (2009). Sotsialne investuvannia yak faktor zabezpechennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku derzhavy [Social investment as a factor for ensuring socio-economic development of the state]. *Visnyk Donbaskoi natsionalnoi akademii budivnytstva i arkhitektury — Bulletin of the Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture*, 5, 201—203 [in Ukrainian].
7. Shibaeva, N. A. (2008). Metody ocenki effektivnosti social'nyh investicij [Methods for assessing the effectiveness of social investments]. *Problemy upravleniya — Management problems*, 3, 64—68 [in Russian].
8. Parkhomenko, Yu. M. (2016). Sotsialne investuvannia v systemi zabezpechennia yakosti zhyttia naseleennia [Social investment in the system of ensuring the quality of life of the population]. *Candidate's thesis*. Vinnytsia: Donetskyi natsionalnyi universytet [in Ukrainian].
9. Nefinansova zvitnist za standartom GRI u sviti ta Ukraini [Non-financial reporting by the GRI standard in the world and in Ukraine]. (n. d.). *www.bakertilly.ua*. Retrieved from <http://www.bakertilly.ua/news/id1129> [in Ukrainian].
10. Ofitsiyniy sait enerhetychnoho kholdynhu DTEK [Official website of the DTEK Energy Holding]. (n. d.). *dtek.com*. Retrieved from https://dtek.com/investors_and_partners/reports/ [in Ukrainian].
11. Імпакт-інвестування [Impact investing]. (2018). *business.ua*. Retrieved from <https://business.ua/spetsproekty/item/4009-impaktinvestuvannia> [in Ukrainian].
The article is recommended for printing 12.11.2019 © Zablodska I. V., Tiazhkorob I. V., Sieriebriak K. I.